

Numărul 17

Oradea-mare 25 aprilie (8 maiu) 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Isus la Împăratul.

Pe-o stradă largă 'n Nazaret
Copiii se jucau grămadă,
Și-ajunseră din joc la sfadă —
O tineră femeie 'ncet
Veniă spre ei pe stradă.

Văzû că tocmai flul ei
Plângea și se sbătea, și toată
Spre el sbieră 'nqlotita gloată.
Iar ea a 'ntrat să vadă ce-i
Și flul să și-l scoată.

Pornî cu el apoi pe drum
Și blândă i-a vorbit cuvinte:
„Sunt rei, îi știm, și fără minte.
Ori tu ești vinovat acum
Ori toată gloata minte.“

Abiă vorbind de multul plâns,
Răspunse rugător certatul:
„M'au dus legat la împăratul:
Și m'a durut că prea m'a strîns
Cu lanțul lui, soldatul.“

„Dar nu e, mamă, vina mea.
Ei se jucau aici de-a hoții.
Dup' un tâlhar fugiau cu toții,
Să-l ducă la 'mpărat, să-și ia
Pedeapsa 'n rând cu soții.“

„Acesta, mamă, mai ștreqar,
Fugi din joc, pe câmp afară,
Și toți soldații-atunci strigară:
„Pe cine-om duce-acum tâlhar,
Să-l batem jos, la scară“.

„Le trebuiă un hoț mișel,
Și-atunci văzui că unul vine,
S' oprî și arată spre mine:
„Să-l ducem p'asta mititel,
Și iese jocul bine.“

Eu, mamă, nu eram în joc,
Priviam aşá, ca ș-altă dată.
Și când mi-au zis: Ei, haid la plată!
Eu n'am vrut să me mișc din loc,
Că n'am vrut să me bată.

„Și-atunci cu ghionturi m'au împins
Să merg cu hoții la 'mpăratul,
Și m'a legat la mâni soldatul —
Iar eu plângeam, de ce m'au prins?
Să-și prindă vinovatul!“

Așá i-a zis. Și-l ascultă
Maria, cu dureri ascunse.
Dar ea tăcû, și nu răspunse,
Ci 'n suflet, în adânc oftă
De-o jale ce-o pătrunse.

Eu ered, că presimțiă de-atunci
Că jocul lor o să mai vie:
Hristos când flul o să-i fie,
Va fi bătut și pus la munci
Și dus la 'mpărăție.

Și-acești copii, când vor fi mari,
La Hanna lor au să-l pârască,
Iar El va sta să-l răstignească
De bună-voe 'ntre tâlhari,
Ca scrisul să 'mplinească!

G. Coșbuc.

Mizeriile vieții.

(Urmare.)

Observând ea aceasta, a zis :

„Seuză, dle, eu înse trebuie să merg.“

„Aș fi cel mai fericit, dsoară, dacă mi-ați face grația, de a-mi permite să ve văd acasă...“

Fața ei de virgină și mai mult a roșit.

După câteva momente, cu perplesitate a zis :

„Amabilitatea ce ai manifestat față de mine, îmi șoptește ca să nu-ți refuz rugarea, căci ar fi o ingratitude de la mine... Mâne, înainte de amăzi, la unsprezece, sunt acasă.“

În paroxismul unei fericiri nedescriptibile, am depus un sărut ferbinte pe mâna ei parfumată, și legănat de speranțele cele mai dulci, mi-am luat adio până la revedere.

Eram nervos, indispus.

Așteptam agitat momentul fericit al revederii.

Toată minuta îmi părea un secol.

În fine a sosit timpul așteptat cu o impaci-
ință grea.

M'a primit cu un zimbet dureros. Fruntea ei de virgină eră acoperită de noui...

Văzând că e singură, am întrebat de părinții ei.

Cu un oftat înăbușit de durere, cu vocea ce avea accentul unei șuerături melancolice, a murmurat :

„Nu am părinți... mai bine, nu îmi cunosc părinții“.

Apoi doue lacrimi, ce asemenea a doue di-
mante, s'au ivit în ochii ei ademenitori și ferme-
cători.

„Viața dtale atunci e un roman“, am zis eu și am rugat-o ca să-și spună romanul vieții.

Am zis roman. Și nu m'am înșelat, căci într'a-
devăr e roman.

Aici dl Pădureanu s'a oprit.

Și-a scos batista, și-a șters fața de sudori, apoi a continuat :

— Necunoscuta mea a început :

„Când facultatea mea spirituală s'a desvoltat și a început cursul ei normal și natural, adevă când am început să cunosc ceva din problema vieții, m'am văzut într'un penzionat. Colegele mele, întotdeauna erau cercetate de părinți. Pe mine înse nu me cer-
ceta nime. Imprejurarea aceasta a deschis o rană adâncă în inima mea fragedă, și simțiam o durere mare, o durere nebună. De mii de ori m'am întrebat : De ce nu me cercetează și părinții mei?... Într'o zi, când durerea mea a fost fără margini, am mers la dna directoare și am rugat-o, ca să-mi es-
plice enigma. Buna directoare m'a privit cu compă-
timire, apoi a zis :

„Seumpă copilă, la întrebarea ta, un pot să-ți dau nici un răspuns pozitiv. Eu nu cunosc pă-
rinții tei, întocmai ca și tine. Sunt zece ani de când un domn de o eleganță mare te-a încredințat mie. Erăi de patru ani. Mi-a spus că în registrele insti-
tutului, să te introduc sub numele de Letiția Tă-
mășanu. Spesele le plătește anticipativ pe zece ani. Tot la jumetate de an să-i fac un raport detaliat despre desvoltarea ta corporală și spirituală sub „Letiția“ poste-restante. Când îmi va scrie, să-ți dau permisiune ca să părăsești institutul. Aceasta e tot ce pot să-ți spun“.

„Și de atunci nu a mai venit ael domn?“ am întrebat eu.

„Nu“ a răspuns dna directoare.

Și mai mâhnită, cu o durere și mai mare, m'am retras în odaia mea, unde am isbucnit într'un plâns cu hohot...

„M'au părăsit toate speranțele de a află pe iu-
biții mei părinți.“

„Ah! multe lacrimi amare am versat din cauza aceasta... De-atunci au trecut trei ani.“

„Înainte cu o săptămână, dna directoare m'a poftit la ea.“

„În ochii ei luciau doue lacrimi.“

„Trebuie să părăsești institutul — a zis ea cu bunătate.“

„Vestea aceasta neașteptată m'a uimit atât de mult, că în primul moment nu am putut zice nimic.“

„Dna directoare mi-a dat apoi o scrisoare volu-
minoasă, zicând :

„Mergi în odaia ta și citește scrisoarea aceasta“.

„Ce conține, fericirea mea, sau o nefericire și mai mare“ am murmurat, și cu pași tremurători am mers în odaia mea.

„Tremuram din tot corpul.“

„Cine îmi scrie ?“

„În decurs de treisprăzece ani, de când sunt în penzionat, nu mi-a scris nime...“

„Gândurile acestea me munciau.“

„Am privit adresa. Eră scrisoare de bărbat și sună : „Dșoarei Letiția Tămășanu“.

„Nu îndrăsniam să rup plicul. Mi se părea că scrisoarea acea îmi vestește sentința de moarte... Eram nebună de durere... Să mor și să îngrop în negrul mormânt dorința mea cea mai ferbinte — căci iar s'a născut în mine — de a-mi cunoaște pă-
rinții?... Dezolată am căzut pe un scaun. Cât timp am stat așa, nu știu.“

„Căstīgându-mi rațiunea, cu mâinile tremură-
toare am rupt plicul.“

„În plic a fost cincizeci de bancnote de câte una mie florini și o epistolă de următorul cuprins :

„Seumpă Letițio !“

„Destinul omului e nespus de crud... Sunt pă-
rintele teu, care te iubește cu ardoare. Din cauza unor împrejurări absolut nedelaturabile înse, mie nu îmi este permis să te string la peptul meu...“

„Te conjur, părăsește îndată patria, căci viața, fericirea și onoarea ta e în pericolul cel mai mare. Pleacă momentan în Italia, la Roma.“

„Știu că ai predilecțiune mare cătră arta pic-
turei ; află deci mângăere în aceasta, care să-ți fie idealul, și care să te fericească.“

„Îți trimit suma de față, adevă cincizeci de mii florini.“

„Fii fericită, foarte fericită !“

„Impacă-te cu soartea !“

„Nu căută a află că cine sunt, pentru că nu vei ajunge la nici un rezultat, și astfel vei fi es-
pusă numai durerilor și suferințelor și mai mari.“

„De mii de ori te sărută, iubitorul teu“

Părinte“.

„După ce am citit scrisoarea aceasta, am erupt într'un plâns desperat.“

„Cine sunt părinții mei ?“

„De ce nu e nici o amintire de mama ?“

„De ce trebuie să fiu esilată ?“

„De ce viața, fericirea și onoarea mea e în pericolul cel mai mare?

„Gândurile acestea și alte multe me munciau și îmi cauzau o durere neesprimabilă.

„Acum mi-am pierdut toată speranța să-mi cunosc iubiiții părinți.

„Nu mai speram să-mi realizez dorința cea mai ferbinte.

În desperațiunea mea, ceream să vină moartea, care pentru mine ar fi fost o mângăere dulce, căci îmi alină durerile și suferințele coplesitoare.

„Viața îmi eră un chin, un jug insuportabil.

„De ce să mai trăiesc, când în cartea tristă a destinului meu e scris că nici odată să nu-mi cunosc părinții?

„Vai! sunt numai de șaptesprezece ani, și în acest restimp numai din păharul durerilor, suferințelor și amăgirilor am gustat... Și destinul meu e că numai din acest păhar să gust, cât timp inima bate în mine...

„Am voit să-mi pun sfârșit vieții, care e atât de pustie, de ticăloasă și miserabilă.

„În memorie insee mi-a apărut dorința părintelui meu, adevă să merg la Roma, și astfel, din venerațiunea ce îi păstrez, din iubirea sacră ce îi datorez, m'am hotărât ca să îndeplinesc aceasta dorință.

„Am plecat spre Italia. A trebuit insee să-mi intrerup călătoria, căci sunt suferindă, sunt foarte slăbită, dezolată.

„Măne dimineață călătoresc mai departe.

„Acesta e romanul vieții“ mele, cum zici dta, a sfârșit nefericita Letiție.

Am remas adânc emoționat.

După o tăcere de câteva minute am zis:

„Viața e o enigmă bizară“, apoi am căzut în genunchi înaintea ei și i-am promis viața, onoarea și averea mea!

Da, căci o iubiam până la nebunie, și simțiam că fără de ea nu pot trăi.

...Amorul nostru a fost sigilat cu primul sărut.

Eram cel mai fericit dintre toți muritorii.

Fericirea mea insee nu a fost durabilă, căci Letiția, cu toate rugămintele mele, în ziua următoare a plecat spre Roma.

Când ne-am despărțit, a zis cu vocea înecată de lacrimi:

„O voce nevizibilă îmi spune, că amorul nostru e o crimă... Uită-me!...

Am voit să merg cu ea, dar nu mi-a permis. Eram desperat în gradul suprem.

După jumătate de an a trebuit să părăsesc universitatea. Nu puteam studia. Am mers acasă. Eram cu totul schimbat. Părintele meu m'a întrebat de cauza schimbării mele. I-am spus că sufer de indispozițiune. Voiam să uit pe Letiția, dar zadarnic, din zi în zi o iubiam mai mult. Când păharul durerilor și suferințelor mele a fost plin, am spus părintelui meu că ce rană am în pept...

Când am pronunțat numele acelu inger, ca lovit de tresnet a căzut la pământ... De ce chiar în acest moment? Imi eră și imi este și acum foarte inesplicabil...

Nu am avut insee curajul să-l întreb...

S'a îmbolnăvit.

(Va urmă.)

Alex. Țințariu.

N e l i n i ș t e.

*Adeseori, Mario, te văd în al meu vis,
Văd chipul teu de inger cu dulcele-ți suris;
Me văd chiar lângă tine, încerc să te sărut,
Me-ntind spre gurișoara-ți, dar visu-a dispărut.*

*Gurița ta e pară, sărutu-ți numai foc,
Me arde; somnu-mi dulce dispăre lîn pe loc;
Ilustii spulberate remasu-mi-au și simt
Că jale me cuprinde, simt ochiu-mi lăcrămând.*

*Ș-arzând de dor de tine în ochi mi-e al teu chip,
Te văd din depărtare și-aș vrea să strig, să țip;
E noapte-ntunecoasă, și-s singur ca un cuc,
Me sbat chiar ca un pește, de doru-ți me usuc.*

*Încerc s'adorm cu forța, și ochii mi-i închid,
Aducerile-aminte de tin' înse-i deschid
Și-ncerc a doua oară, încerc de multe ori
Și-ntruna-mi spulberi somnul. Dar mult e până-n
zori.*

*În dar mi-e încercarea; tu crudo me silești,
În mezul nopții negre amar me chinuești.
Ș-al nopții vâl sinistru silit sunt să-l ridic,
Aprinsă-i luminarea, acel luceafăr mic.*

*E liniște mortală, toți toate-au amorțit
Și numai eu sermanul tăcut și chinuit,
Conturb liniștea nopții cu pasul măsurat,
A turnului ceasornic chiar unul a sunat.*

*Îmi vine ceva-n minte: deschid un mic album
Și-o scriptă-mi stă-nainte, ce-i plină de parfum.
Epistola ta mică de nou eu o cetesc
Și par că-s lângă tine, cu gândul te privesc.*

*Simțesc încet în peptu-mi că liniștea din nou
Revine-mi. Nu mai sufer; triumf ca un erou:
Gonit-am chinul mare, de nou me culc să dorm:
Epistola-i cu mine la sin cu ea adorm.*

Ioan Tahis.

Cugetări.

A avea cu ce trăi înseamnă a avea ce dăruî;
altminteri nu este bogăție: n'ai nimic, dacă ai nu-
mai pentru tine. Florian.

*

Antichitatea spune: — Cunoaște-te! Creștinis-
mul: — Pocăește-te; întia zice: înțelepciune, al
doilea: sfințenie.

F. Pécaut-

*

Sărăcia e cea mai frumoasă moștenire pentru
un tiner. Președintele Garfield.

*

Albanezii.

Neîncetat se pune întrebarea: Cine au fost, cine sunt Albanezii?

Cn. Ptolomaeus (Geogr., lib. III, c. 12, punct. 20) zice: Albanorum Albanopolis, adică: cetatea Albanopolis e a Albanilor. Carolus Müllerius (edit. Ptol., p. 506) arată că într'un codice latin se află numirea: Albanus civitas, Albanos polis (adecă orașul alban) și zice că, după părerea lui Mannertius, numirea de sus în opul lui Ptolomeu ar fi introdusă într'un timp mai târziu.

Situațiunea orașului Albanus civitas, pe baza geografiei lui Ptolomeu, se pune în țara Dessareților, cari au locuit între riul Apsus și Aous (Vojusa) pe la muntele Tomarus și spre nord la lacul Lychnitis (Ochrida), având spre resărit vecini pe poporul Pirustii, în marginea Macedoniei proprii. Astfel Albanopolis a fost în Macedonia ilirică (Iliricul sudic) către Epir.

Dar despre situațiunea orașului Albanopolis sunt și alte păreri, cari pun orașul mai spre nord în Macedonia ilirică. Jausz György (Atlas scholastic., mappa 3) pune pe Albani la riul Mathis superior, lângă munții Candavei spre apus. Heinrich Kiepert (la Budinszky, pag. 203) zice că în teritoriul riului Mathis superior se află cantonul Albanilor cu orașul Albanopolis. Fallmeyer pune Albanopolis unde azi e El-Basan¹ la riul Genusus (azi Schumbi), iar Hahn pune Albanopolis unde azi e Arbona la riul Arsen (Car. Müllerius, edit. Ptol., p. 506). Eu, considerând că Albanopolis se pune în țara Dessareților, sunt de părerea primă. Dar pot sustă ambele păreri, pentru că Ilirii Albani au putut locui la ambele riuri.

Numele Albanilor vechi s'a susținut în numele Albanezilor de azi. Albanii au fost popor iliric, Albanezii sunt moștenitorii Ilirilor. Să auzim părerile mai multor istorici de frunte.

Teodor Mommsen (R. Gesch., V, p. 181) zice: Trunchiul Ilirilor e acela ale cărui rămășițe slabe se află la marginea sudică a posesiunii sale, cândva estinse, sub numele de Schipetari, ce Albanezii și-l dau loruși, ori sub numele de Arnăuți, precum vecinii lor îi numesc, ori de Albanezi, cari încă și până azi și-au păstrat naționalitatea antică și limba proprie a lor. Unde azi (p. 183) e Bosnia și Serbia, și mai nainte de toate Albania, pe timpul împăraților romani, erau țări ilirice, dar Albania și azi e ilirică. Dalmația (p. 184) a fost guvernată mai bine și patronată de cei de la putere; cu aceasta se aduce în legătură că naționalitatea ilirică pe sine s'a susținut mai bine în teritoriul, guvernul Macedoniei, decât în cel dalmatic. În teritoriul Macedonic (Macedonia ilirică) încă și azi trăește, și a trebuit ca pe timpul împăraților — pe lângă limba romană și greacă, ca limbi de imperiu — să rămână și cea ilirică. Limba (p. 189) și datinele Ilirilor s'au susținut și până azi — de și în decursul secolilor într'o formă mai tocită — în limba albaneză.

Herzberg (Röm. Gesch., III, p. 125) zice: Ilirii

¹ Numele El-Basan se poate referi la orașul vechiu Basania, la riul Mathis inferior, de dreapta riului, din jos de Lissus (Alessio); dar El-Basanul de azi nu e pe lângă Basania și nici spre munții Candavei, ci e cu mult spre amiază, la riul Schumbi, de la lacul Ochrida spre apus, și astfel ar întări părerea primă.

sălbatici, însetoșați de sânge, pe laturea resăriteană a mării Adriei, erau strămoșii Skipetarilor sau Albanezilor din evul mediu.

Franz Miklosich (Die Slav. Elem. in der romanischen Sprache, p. 8) zice: După Mattin Leake, limba albaneză verisimil e limba veche ilirică și, după Niebur, Ilirii sunt strămoșii Albanezilor. Limba albaneză (p. 5) domnirii romane în Iliria îi mulțumește o amestecătură mare latină. Rezultatul limbistic al acelor colonii romane se restringe mai mult la înavutirea tezaurului de limbă a locuitorilor din Iliria, cu un numer, în tot cazul, nu neînsemnat de cuvinte romane, pe lângă cari forma gramaticală a limbii albaneze a ramas neatinsă.

Rudinszky (p. 202—203) ne spune: Pe lângă Macedo Români, până în timpul de față, s'a susținut și un rest din locuitorii vechi iliri, cari nu numai că au scăpat de romanisare, ba au învins și influența grecismului și a slavismului, și acest rest s'a susținut și până azi, mai aies în Epir și de aci spre nord în Muntenia, ce zace spre marea Adriei, și care prin Romani s'a adaus provinciei Macedoniei, — unde acești locuitori vechi sunt cunoscuți sub numele de Albanezi sau, precum ei se numesc pe sine, sub numele de Schipetari, și unde și azi trăește idiomul vechiu al Iliriei, împărțit în doue dialecte de frunte: în cel toschic spre amiază și în cel gheghic spre nord, ca mijloc de înțelegere între sine. Numele ce s'a dat rămășițelor Ilirilor din partea sudică a teritoriului lor vechiu, și e cam din secolul al 12-lea, la Greci e Arbanitae (Albanitae), la Slavi e Arbanas (Albanas), iar la Turci strămutat în Arnăuți.

Din acestea se vede că toți sunt de părere, cum că Skipetarii sau Albanezii sunt următorii, moștenitorii Ilirilor vechi, și cum că limba lor e ilirică.

Dar avem interes ca să cercetăm și analizăm elementele limbii Skipetarilor, ca să cunoaștem compunerea ei.

Gustav Meyer (Etymolog. Wörterbuch der albanesischen Sprache, Strassburg 1891, în prefață p. IX) zice: Din cele cam 5.140 de cuvinte, ce se cuprind în dicționar, am aflat că 1.420 sunt de origine romană (la Miklosich numai 930), 540 sunt slave (la Miklosich 319), 1.180 sunt turcești, 840 sunt grecești noue, și cam 400 vor fi de provenință indc-germană, iar vre-o 730 de origine încă necunoscută. La capătul dicționarului, cuvintele albaneze sunt și separat înșirate, și sunt până la 2.500 de cuvinte.

Dacă acum scoatem cuvintele slave, cari în limba albaneză au intrat din secolii 6, 7 și cuvintele turcești, cari au intrat din secolii 13, 14 încoace, rămâne elementul albanez cam cu 2.500 și elementul romanic cam cu 1.420 de cuvinte (intră toate elementele afară de cel iliric, cel mai mare) ca elementele de frunte ale limbii albaneze.

Albanezii elementul albanez îl au de la Ilirii vechi, iar cel romanic de la coloniile romane din Iliria și din Macedonia ilirică, adică îl au dintr'un timp de la 220 ant. Chr. până la 550 d. Chr. până la năvălirea popoarelor barbare; înse nu e exclus că Albanezii și Macedo-Românii, prin vecinătate și mai târziu, să-și fi făcut împrumuturi limbistice.

Din acestea se vede dar că Ilirii vechi în parte mărișoară (după proporțiunea 2.500 și 1.420) s'au romanisat, și apoi se vede că Albanezii, în sensul strins, sunt moștenitorii Ilirilor în parte romanizați,

Lectură interesantă.

Astfel Albanezii în lume nu au neam aşá de aproape decât pe Macedo-Românii, cari în partea mai mare sunt Iliri, dar de tot romanizaţi.

Asemenea fenomen, ca şi Albanezii (nu de tot romanizaţi), se află şi la Gallia la Valloni (Galloni), cari din Galli (Celţi), şi în Spania la Başti, cari din Celtiberi, mai mult sau mai puţin au fost romanizaţi.¹

Dr. Atanasie Marienescu.

A m i n t i r i .

Soriosrei.

Erá noapte.

Luna palidă alergá prin pânzele de nori. Vânturile reci ale toamnei şuerau prin stradele deserte ale Blajului, sguindu portile în ţiţina lor şi făcând să fumege lumina felinalelor — rari.

Erá o durere în natură. Frunzele uscate se svânturau în aer, paserile gemeau în cuiburi şi lătratul cânilor curmá tăcerea mormântală a stradelor. Rar se vedea câte un trecător grăbind paşii către locuinţa lui.

Toţi dormiau. Numai o fiinţă, în patul alb ca zăpada iernii, cu faţa săpată în căldura pernelor moi, îşi visează — trează — dorul inimii...

— De ce nu vrea să ştie, că-l iubesc ca pe nime în lumea aceasta? Că i-aş închiná viaţa mea întreagă lui, dar' numai lui? Iată iubesc şi eu o fiinţă, singura, pe care am putut-o iubi şi cu care aş fi fericită? E bărbatul ce l-am visat întotdeauna cu ochi frumoşi, în cari se oglindează un suflet nobil şi blând. Până acuma am trăit fără de dragoste, căci sentimente pe cari nu le puteam împărtăşi n'am trezit, le-am ocolit. Astăzi inse, după ce am întâlnit pe a vieţii cale pe bărbatul visurilor mele, îmi simţesc schimbată toată firea mea. Evit toată lumea, ca să nu-mi observe schimbarea mea. Totul îmi face greu, şi oameni şi societate şi prietineşi vorbă şi tot. Îmi place singură şi să me gândesc la el! Golul ce l-am purtat totdeauna în inimă, astăzi simţesc că a dispărut, îl simţesc plin. El mi-a ocupat întreaga mea gândire, întreaga mea inimă, întreaga mea fiinţă. Ce dulce e a me gândi la el — la viitor. L-aş iubi, ah, cât l-aş putea iubi!...

¹ Scriitorii au încercat a esplicá numele Albanez şi Schipetar, dar nu mai înşir părerea altora. Numele Albanez, nu e de origine ilirică, pentru că numele Alban şi Albania se află în antichitate şi în Latium şi în Caucaz şi se esplică prin limba celtică: *Al* (mare, înalt), *ban* (munte, deal), *us* (om locuitor); deci Albanns înseamnă locuitor la munte înalt. Numele Schipetar, după Wilh. Obermüller (Deutsch-Keltisches Wörterbuch, Berlin 1872), purcede din *keab*, *keap*, *kip*, ce înseamnă cap de deal, vârf de munte, stâncă, şi punându-se s înainte, avem *s-kip* (*s ckip*), *et* (*eth*, *aith*), înalt, şi *air* (om locuitor, latineşte — *arius*), deci Schipetar e locuitor de munte; şi fiind că după Xylander, la Albanezi, *skipe* ori *schipe* înseamnă stâncă, Schipetar însemnează om de stâncă înaltă. Dar eu fac comparaţiune şi cu alte nume. *Skypeon*, după Pausanias, 150 după Chr., şi la Omer, pe la 980 ant. Chr., înseamnă vârf de munte, de stâncă; *Scopulus* la Latini, tot aceeaş. În limba daco-română (Dr. D. P. Barcian, Dicţionar), *sghiab* înseamnă stâncă, *piatră* (din *s-keab*), *sghiabos*, *sghiaburos*. Nu pot lăsa fără observare că în Atlasul scholastic (Jausz György, mappa 3-a), între lacul *Lychnitis* (*Ochrida*) şi marginea Macedoniei, se află poporul *Sciptones* (unde on e identic cu ar, din *Schipet-ar*). Dar yerisimil acest popor e identic cu *Scartones*, la Ptolomeu, II, 16, 5. La Plinius I, 1, se află *Scirtar*, cari s'au ţinut de *conventus Narensis*.

Aşá cugete o munciau, până ce nu o cuprinse somnul. Adormi — şi avù un vis frumos...

Se visează în anii evului mediu, în timpul cavalerismului romantic, când amorul erá încă poezie şi bărbatul ştiea să moară pentru amor. Sufletu-i fraged e îmbătat de farmecul serii amoroase şi inima ei tineră a căzut robul sentimentelor iubirii.

Iubirea ei e sfântă şi ea un ideal!

Genele îi închid ochii frumoşi şi cufundată în sufletul ei tainic se pare o întrupare din „visul de poet“.

În depărtare îi pare că sună ghitara cavalerului-erou, un cântec de trubadur şi ea ascultă, ascultă acorduri de jale din o romanţă tristă... Aşá de frumoasă e cântarea şi atâta o pătrunde istoria amorului! Tânguirile duioase din pieptul abandonatului îi vibrează în inimă şi în sufletu-i îndrăgit, şi ascultă mai departe cu dor.

Se trezeşte.

În creeri mecanismul nervilor îşi face funcţiunea. Încă n'au dispărut de tot impresiunile imaginaţiunilor frumoase. Chiar şi cântarea o mai aude încă...

Şi curios, romanţa cea duioasă din timpul cavalerismului romantic aşá de mult seamănă cu cântarea ei favorită: „Inzedar în larga lume“...

Ascultă atentă. Nu mai poate să viseze, căci iată se ridică, priveşte în jur de sine şi-ş dá seamă despre toate. Au dispărut scenele plăcute şi totuş cântarea tot o mai aude încă, romanţa tot îi mai zice mereu: „Tu steluţa vieţii mele“... şi acordurile mereu întreabă: „Unde eşti, unde eşti?“

Ascultă. O! cântarea nu e cântare de gitar, ci sunet de vioară şi cei, cari scot tonurile duioase nu-s cavalerii, trubaduri, ci lăutari plătiţi...

Muzica înceată. Ea îşi pleacă capul pe pernele moi şi trează îşi ţese mai departe visul...

O! de ce nu au lăsat-o să-şi viseze mai departe visul ei de aur, din timpurile cavalerismului romantic, când amorul erá încă poezie şi bărbatul ştiea să moară pentru amor. I-au conturbat visul ei frumos descendenţii efeminaţi ai cavalerilor-trubaduri, cari ştiau să moară pentru o privire! Iar aceştia sunt „epigonii... inimi reci... suflete amare, mici de zile, mari de patimi, — inime bătrâne — urâte“...

Ei s'au pus seara la masa încărcată de sticle cu vin... A resonat noaptea tăcută de strigătele lor şi sângele adus în mişcare sub influinţa alcoolului, prin nervii subţiri şi fini a comunicat creerilor gândiri felurite. Creerii inferbintaţi de vin, inima mişcată de sângele încălzit au produs în ei sentimente... De amor? Acela nu pot fi de amor, căci amorul e un act psihic, este opera sufletului virginal, e poezia vieţii ideale, pe când sentimentele lor sunt jocul sângelui, este trup: sânge, carne, os. Şi ei sub influinţa acestor sentimente au luat lăutarii cu ei şi i-au pus sub fereasta copilei să-i cânte serenade...

Bine că încetase muzica. Ea iară adormi şi se visá iarăş în anii evului mediu, în timpurile când amorul erá încă poezie...

Visează, sorioară, visează mai departe visu-ţi dragălaş, visează credinţă eternă şi nesfârşit amor, căci de pe pământ ele au dispărut de mult, au dispărut cu anii trubadurilor şi numai în vis le mai poate reafli câte un suflet virginal...

Sandorlin.

Despre creșterea, orânduirea și alte însușiri ale părului.

Părul crește pe toate părțile corpului. Nu-i vorba, unele regiuni sunt acoperite mai des, altele mai rar, iar altele numai chiar cu niște fire sau firulețe de păr; dar păr aflăm în tot locul abstrăgând de la talpa piciorului, palma mânei și phalangele dinții ale degetelor. În creșterea părului putem observa o ordine, o grupare oareș-care. Astfel părul face în creșterea lui un semicerc, care apoi întălnindu-se în anumite puncte formează mai multe grupe mici. Părul de pe partea din dărăpt a capului crește în jos, iar cel de pe partea dinainte cătră frunte.

Părul crește și se desvoaltă în papila părului. El crește din jos în sus; partea nou crescută va fi tot mereu împinsă înainte. Astfel apoi vârful părului ne reprezintă partea cea mai veche, iar mânierul partea cea mai proaspătă a părului.

Părul posedă o iuțime oareș-care de creștere, care e diferită în diferitele regiuni ale corpului. Fiecare fir de păr își are marginea creșterii resp. a lungimii sale. Lungimea părului femeesc e în general de 60—70—75 cm.; sunt și fire de păr, cari sunt de 90—100 cm. lungi; acestea sunt înse excepții. Părul trăește în general 2—3 ani.

Cât de mult crește un fir de păr într'o zi? Spre deslegarea întrebării acesteia a făcut dr. Pohl multe cercetări amenunțite, în rezultatul cărora nu se poate stabili vre-o normă esactă în privința aceasta. Iuțimea creșterii părului depinde de la etate și de la anotimpuri.

Părțile marginase ale părului din cap și firele de păr de pe tâmpile cresc mai încet, decât celalalt păr de pe cap. În locurile acestea chiar și lungimea tipică a părului lăsându-l să crească pân' ce își ajunge maximumul e mai mică, decât în celelalte locuri. Chiar și firele de păr, cari stau unul lângă altul, nu cresc asemenea de iute. În considerarea observărilor acestora s'a stabilit o măsură de mijloc în privința iuțimii de creștere a părului. Conform acesteia, părul în etate de 11—17 ani pe lună 12.5 mm; în etate de 20—24 ani pe lună 15 mm.; iar în etate de 60 ani 11 mm. S'a constatat mai departe, că tunderea scurtă și raderea părului nu numai că nu accelerează creșterea lui, dar o înapoiază într'un grad mare astfel, încât în urmă stagnează vre-o patru săptămâni creșterea părului.

Bogația și desimea părului de pe cap, barbă și ale părului de pe celelalte părți corpului sunt diferite la diferite popoare. În timpurile vechi credeau, că cu cât e omul mai păros, cu atât e și mai tare. Multora le va fi cunoscută legenda lui Samson, despre care se zice, că peste tot corpul lui eră acoperit cu un păr mare și des și chiar împrejurării acesteia i se atribuia tărirea lui extraordinară. După ce Delila — dragostea lui — i-a tăiat părul, s'a făcut om de tot slab și puterea lui de mai nainte și-a recăștigat-o numai atunci, când i-a crescut părul de nou.

Nu-i vorba, e adevărat că un păr des și frumos, o barbă mare și niște mustețe mari, dau feții un aspect marțial; precumă înse ar esista vre-o legătură între mărirea, desimea părului și între tărirea corpului — împrejurarea aceasta n'are nici o bază științifică.

Părul posedă o tărime mare. Un fir de păr

sănătos e în stare să supoarte o greutate de 180 grame. Atărnând un fir de păr împovărat cu vre-o greutate în liber, putem observa cum el se lungeste în aerul umed și cum se contrarează în cel uscat. Pe baza însușirii acesteia a lui, il folosesc pentru construirea așa numitelor igrometre (mesurători de umezeală). Cu ajutorul acestora se poate constată exact gradul de umezeală a aerului resp. cantitatea vaporilor suspendați în el, ce e de mare însemnătate pentru de a ști întotdeauna cum avem să ne îmbrăcăm mai bine. Un astfel de igrometru n'ar trebui să lipsească nici dintr'o casă.

Părul posedă și calități electrice. Dacă periam un păr bine uscat într'o odaie caldă cu un pepten de gutta-percha, atunci auzim cum pocnește părul sub pepten. Pocnitura aceasta o cauzează scânteiele electrice. Foarte mulți o știu din experiența lor proprie, că trăgând cu mâna pe spatele unei pisice într'o direcție contrară cu creșterea părului — se naște o lumină phosphorescentă și o pocnitură.

Părul e un conducător reu de căldură și chiar din acest motiv are să fie considerat ca și un apărător al corpului. Animalele sunt escluziv avizate la îmbrăcămintea asta a lor naturală, ca și apărătoare în contra tuturor înriurințelor stricăcioase ale timpului. Și de fapt vedem cum animalele își schimbă părul conform anotimpurilor și cum animalele de prin regiunile nordice au un păr mai mare, decât animalele de prin ținuturile tropice.

Îndată ce părul ajunge o etate, o lungime oareș-care pică afară. Procesul acesta are să fie considerat de un proces normal — fiziologic. Părul picat va fi întotdeauna înlocuit prin altul nou. Dacă în locul părului picat nu crește tot atâta păr nou — în acest caz procesul acesta are să fie considerat ca bolnav. Indivizii respectivi perd tot mai mult păr; la început devin numai niște puncte mici, mai apoi locuri tot mai mari și mai mari pleșuve.

Părul pică cu rădăcină cu tot. Împrejurarea aceasta i înfricoșează pe foarte mulți, cugetând că 'n locul părului picat nu va mai crește altul. Spre mângăere tuturor acestora, le pot spune, că 'n locul firelor de păr picate vor crește încă multe alte noue, numai papilele producătoare să fie sănătoase. Îndată ce își pierd acestea puterea lor vitală, nici păr nou nu va mai crește în locul celui picat.

Coriolan Nedeleu.

Cugetări.

Ce este condeiul? Un cioc care mușcă.

Eugène Marbeau.

*

Ce este un sărac? Acela care nu știe a se mulțumi cu aceea ce n'are.

Eugène Marbeau.

*

Ce este sinuciderea? Singura crimă în care poți fi și autor și victimă.

Gaston Bergeret.

*

Ce este o soacră? Ingerul divorțului.

Gaston Bergeret.

*

Care este diferența între minciună și discrețiune? Discrețiunea este arta minciunei.

Auguste Choisy.

SALON.

Ioan Bianu.

Am publicat în nr. 15 al foii noastre încheierea și concludiunea discursului de recepțiune, pronunțat de dl Ioan Bianu în ședința plenară de la 21 martie (3 aprilie) a Academiei Române.

Acum reproducem din respunsul dlui D. A. Sturdza partea privitoare la recipiendarul.

Dl D. A. Sturdza a zis :

Dați-mi voe, să me întorc acum către tinerul nostru eolog, care a ținut astăzi dinaintea Majestații Voastre prima sa cuvântare în sinul Academiei.

Cei bătrâni dispar și cei tineri le iau locul. Așa e rostul omenirii. Unde acest rost e bine așezat, unde cei bătrâni văd sub ochii și sfatul lor crescând o tinerime viguroasă și serioasă, conștiințioasă și muncitoare, care cu certitudine va ținea pasul celor bătrâni și-l va întrece, — acolo dezvoltarea normală a poporului e asigurată, bătrânii nu se despart de viață ca cei cari nu au nădejde, și tinerii intră în viață ca să înlocuiască cu vrednicie pe cei bătrâni.

Atare lucru este, când această pregătire și însuflețire devine în tinerime conștientă, când ea se stabilește ca o datorie, când ea se sprijinește pe o instituțiune, unde invidia, această mare vrăjmașă a omenirii, nu există, unde munca conștiințioasă comună viază pe câmpul întins al științelor și fapturilor omenesti.

Suntem obișnuiți să numim Academia cel mai înalt institut de cultură al neamului românesc, și este cert că așa este, căci cine intră în Academie, intră într-o atmosferă însuflețită de cugetări cari au un mare țel — dănuirea vecinică a neamului românesc.

Greu este a ne urcă pe înălțimile cele înalte, de unde se desfășură privirilor noastre o panoramă, care pare că cuprinde întreg pământul; mai greu este înse să ne mântinim pe acele vârfuli în contra furtunelor, tocmai acolo mai puternice. Trebuie să fim bine pregătit.

Ioan Bianu, eșind din fundul unei frumoase văi a Carpaților, a fost în junețea sa, un modest școlar al Blajului; dar acolo a avut fericirea de a fi pregătit spre o viață înălțătoare de un mare dascăl, de Timoteiu Cipariu, al cărui nume se va pronunța totdeauna cu venerațiune de întreaga Academie prezentă și viitoare. La Cipariu a învățat Bianu a vorbi, a scrie, a cultivă limba românească și a simți românește.

Când a venit în București ca să-și urmărească studiile, Bianu a fost îmbrățișat cu căldură părintească de un alt dascăl mare, Laurianu, care l-a introdus în Academie ca scriitor. Sub aceste auspicii, în 1876, Bianu a avut onoarea de a vedea publicată în Analele Academiei prima sa lucrare — Disertațiunea asupra lui Samuil Clain. — Acesteia a urmat în 1879 edițiunea Psaltirei în versuri a mi-

tropolitului Dosofteiu, după originalul manuscris păstrat de Academie. Doi ani mai târziu i s'a încredințat ca profesor catedra limbii române în cursul superior la liceul Sfântul Sava; și curând după aceasta el a obținut prin concurs bursa pentru filologia romanică și a fost trimis la Milano în școala lui Ascoli și la Paris în școala lui Gaston Paris.

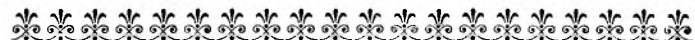
În anul acesta s'au împlinit 25 de ani, de când Bianu a fost numit bibliotecarul și arhivarul nostru.

Când a intrat în Academie, biblioteca numeră 3.000 de volume; astăzi ea conține peste 100.000 volume tipărite, peste 4.000 volume manuscrise, peste 30.000 documente românești, cea mai însemnată colecțiune de monete românești și cea mai mare colecțiune de stampe, de portrete și de cărți geografice privitoare la istoria românească.

În această situațiune Bianu a publicat edițiuni de texte românești vechi și a început lucrări bibliografice, cari sunt la înălțimea științei moderne.

Astfel colegul nostru s'a suit treptat până a ajuns prin sine însuș în acest templu. El poate zice: „sic itur ad astra“, căci serbează astăzi cu noi, ca egal îndreptățit, o serbătoare frumoasă, care pentru dânsul s'a resfrânt în o zi sfântă a vieții sale.

Dar și noi Academia simțim o mare satisfacție de a fi crescut un bărbat, care ocupă astăzi loc de frunte în știință și învățământ, și care a devenit pentru noi nu numai un slujbaș vrednic, dar un ajutor indispensabil. Prin zelul și activitatea lui neobosită colecțiunile noastre au crescut și prin ordinea introdusă de dânsul aci, colecțiunile noastre pot fi utilizate de toți cari lucrează în vasta câmpie a științelor. În această muncă minuțioasă, care nu poate fi întreruptă un singur moment fără a zminti lucrările Academiei și lucrările acelor cari vin la noi să-și adăpostească munca lor; în mijlocul acestei sârguințe, Ioan Bianu ne-a dat chiar astăzi dovadă vie, că merge înainte în cercetările științifice, că munca sa proprie nu a încetat, și nu e pe calea de a încetă. El ne-a dovedit că e conștient, că omul vrednic numai atunci încetează a lucra, când își închide ochii pentru cele pământești, deschizându-și sufletul pentru cele cerești.

Numerul jubilar al „Familiei“

Redacția „Familiei“ va serbă jubileul muncii sale de 40 de ani printr'un numer festiv, care va apărea la începutul lui iunie, aniversarea aparițiunii foii noastre.

Acest numer va coținea lucrări scurte de foștii și actualii nostri colaboratori, precum și de alți fruntași și muncitori ai literaturii și vieții publice culturale românești.

Rugăm pe toți aceia cari doresc să participe la aceasta serbare literară, să binevoiască a ne trimite lucrările lor până la 1/15 maiu.

Oradea-mare 7/20 aprilie 1904.

Redacția „Familiei.“

Femeea este un mister ca și inima; e greu să pătrunzi acest mister.

*

Mii de prieteni, sunt puțini; un dușman, e mult.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

Anul 1904—1905.

A. PERSONALUL DELEGAȚIUNII.

Președintele Academiei Române, dl Kalinderu I. Asesori (vice-președinți):

din secțiunea literară, dl Ollănescu D. C.

din secțiunea istorică, dl Erbiceanu C.

din secțiunea științifică, dl Haret Sp.

Secretar general (pe 7 ani, 1898—1905) dl Sturdza D. A.

B. PERSONALUL SECȚIUNILOR.

I. Secțiunea literară.

Președinte . . . dl Vulcan Iosif (Oradea-mare)
 Vice-președinte . . . „ Negruzzi I. C. (București)
 Secretar ^(pe 7 ani, 1904—1911) „ Quintescu N. (București)
 Membri . . . dl Bianu Ioan (București)
 „ Caragiani Ioan (Iași)
 „ Hașdeu B. P. (Câmpina)
 „ Maiorescu T. (București)
 „ Naum Anton (Iași)
 „ Ollănescu D. C. (București)
 „ Philippide A. (Iași)
 „ Pușcariu I. (Bran)
 „ Sbiera Ioan (Cernăuți)

II. Secțiunea istorică.

Președinte . . . dl Xenopol A. D. (Iași)
 Vice-președinte . . . „ Kalinderu I. (București)
 Secretar ^(pe 7 ani, 1902—1909) „ Erbiceanu C. (București)
 Membri . . . dl Babeș Vincentiu (Budapesta)
 „ Bogdan Ioan (București)
 „ Ionescu N. (Brad, Roman)
 „ Marian S. Fl. (Suceava)
 „ Marienescu At. M. (Sibiu)
 „ Moldovan I. M. (Blaj)
 „ Popea episc. N. (Caransebeș)
 „ Sturdza D. A. (București)
 „ Tocilescu Gr. G. (București)

III. Secțiunea științifică.

Președinte . . . dl Aurelian P. S. (București)
 Vice-președinte . . . „ Felix dr. I. (București)
 Secretar ^(pe 7 ani, 1900—1907) „ Ștefănescu Gr. (București)
 Membri . . . „ Babeș dr. V. (București)
 „ Fălcoianu Șt. (București)
 „ Haret Sp. (București)
 „ Hepites Șt. C. (București)
 „ Istrati dr. C. I. (București)
 „ Poni Petre (Iași)
 „ Porcius Florian (Rodna)
 „ Saligny Anghel (București)
 „ Teclu Nicolae (Viena)

C. PERSONALUL COMISIUNILOR.

I. Comisiunea permanentă a bibliotecii : dl Quintescu N., secretarul secțiunii literare. Dl Erbiceanu C., secretarul secțiunii istorice. Dl Ștefănescu Gr., secretarul secțiunii științifice.

II. Membru conservator al colecțiunii numismatice : dl Sturdza D. A.

III. Comisiunea pentru cercetarea cărților tipărite intrate la concursul premiilor din 1905 : Marele premiu Năsturel-Herescu, de 12.000 lei ; Premiul Statului Eliade-Rădulescu, de 5.000 lei ; și Premiul Adamachi, de 5.000 lei : Din secțiunea literară : dnii : Bianu I., Quintescu N., Vulcan I. Din secțiunea is-

torică : dnii : Marian S. Fl., Tocilescu Gr. G., Xenopol A. D. Din secțiunea științifică : dnii : Aurelian P. S., Hepites Șt., Poni P.

IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Statului Lazăr, de 5.000 lei, din 1905, pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului : Starea economică și socială a României actuale : dnii : Aurelian P. S., Kalinderu I., Poni P.

V. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Adamachi, de 5.000 lei, din 1905, pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului : Poporul român din Ungaria și Transilvania de la începutul secolului XVIII încoace : dnii : Bianu I., Bogdan I., Vulcan Ios.

VI. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Alexandru Ioan Cuza, din 1905, de 10.000 lei, împreună cu procentele acestei sume de la 1891, pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului : Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor : dnii : Bogdan I., Sturdza D. A., Xenopol A. D.

VII. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Neuschotz, din 1905, de 2.000 lei, pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului : Istoria vâmlor în România de la început și până în zilele noastre : dnii : Aurelian P. S., Sturdza D. A., Xenopol A. D.

VIII. Comisiunea financiară, dnii : Hepites Șt. C., Istrati dr. C. I., Ștefănescu Gr.

IX. Comisiunea Fundațiunii Adamachi, dnii : Haret Sp., Poni P., Sturdza D. A.

X. Comisiunea Fundațiunii Otteteleșanu, dnii : Kalinderu I., Negruzzi I. C., Sturdza D. A.

XI. Comisiunea Fundațiunii Ioan Fătu și Ioan Scorțeanu, dnii : Aurelian P. S., Negruzzi I. C., Sturdza D. A.

XII. Comisiunea Fundațiunii Ioan Agarici, dnii : Aurelian P. S., Ionescu N., Poni P.

XIII. Comisiunea Fundațiunii Take Petre Anastasiu, dnii : Aurelian P. S., Kalinderu I., Sturdza D. A.

XIV. Comisiunea Fundațiunii Maria General I. Carp, dnii : Bianu I., Hepites Șt. C., Kalinderu I., Negruzzi I. C., Sturdza D. A.

XV. Comisiunea Dicționarului, dnii : Kalinderu I., Maiorescu T., Quintescu N., Sturdza D. A., Tocilescu Gr. G.

XVI. Comisiunea pentru regulamentul fondului de pensie a personalului, dnii : Kalinderu I., Poni P., Sturdza D. A.

LITERATURĂ.

Noua lucrare a dlui dr. Atanasie Marienescu, citită în una din ședințele publice ale sesiunii generale a Academiei Române, a apărut zilele trecute în broșură, în ediția Academiei. Titlul ei este : „Iirii, Macedo-Români și Albanezii“. Scrisă cu multă erudiție, întrebându-se toată izvoarele istorice și filologice, noua scriere a veteranului academician ni se prezintă ca o faclie conducătoare în chestiunile pe cari le discută. Precum aflăm, partea privitoare la Albanezi se va traduce și în limba albaneză. Reproducem și noi un capitol în numărul acesta al foii noastre. Prețul 60 bani.

Libertatea navigațiunii pe Dunăre. Regulamentul navigațiunii fluviilor internaționale preocupă națiunile mai bine de un secol. Între aceste fluvii

Dunărea ocupă locul prim. Pentru regularea chestiunii s'a instituit o comisiune europeană a Dunării. Lucrările acestei comisiuni au apărut acum într'un volum în limba franceză. Ele au fost publicate de dl D. Sturdza, secretar general al Academiei Române. Titlul volumului este: „Requill de documents relatifs a la liberté de navigation du Danube.“ Publicațiunea e însoțită de mai multe carti și diagrame. E tipărită la București, la St. Radisescu. În comisiunea la Puttkammer și Mühlbrecht în Berlin.

Analele Parlamentare ale României. Din aceasta publicațiune a apărut tomul XIII, partea II, Obicei-nuita obșteasca adunare a Moldovei, Legislațiunea III, Sesiunea III (XIII) 1845. — Frunzărind aceste pagini, este interesant să facem o comparațiune între limba parlamentară de atunci și cea de acum. Un progres foarte mare. De la „seanța“ de atunci și până la „ședința“ de astăzi, este un interval de dezvoltare a limbii foarte instructivă. Cetirea acestor Anale ne oferă dar studii interesante.

Don Quijote românește. „Biblioteca pentru toți“, cunoscuta publicațiune de popularizare pe care o editează librăria Leon Alcalay din București, publică acum în broșura sa cu nr. 218: „Minunata poveste a iscusitului hidalgo Don Quijote de la Mancha de de Cervantès“. Această este prima ediție populară ce se face la noi din nemuritoarea operă a lui Cervantès. Traducerea este însoțită, în Biblioteca pentru toți, de o amănunțită biografie și de portretul marelui autor spaniol, precum și de portretul eroului povestirii sale, viteazul Don Quijote. Biblioteca pentru toți se vinde cu 30 bani numărul la librăria editoare Leon Alcalay, Calea Victoriei 37, precum și la toate librăriile din țară.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

O nouă operă românească. Duminică viitoare se va juca pe scena Teatrului Național din București o nouă operă originală românească. Libretul e compus după cunoscuta basmă „Mărioara“ de Carmen Sylva de dl Paschiti, care a scris și muzica. Zilele trecute M. S. regina a primit în audiență pe compozitorul, care i-a prezentat muzica, ceea ce a mulțumit perfect pe Maj. Sa. Publicul bucureștean așteaptă cu plăcere reprezentarea.

Concertul Popovici-Dima la Sibiu a avut un succes escelent. Sala a fost ticsită de lume compusă din elita societății române și săsești. Ziarul „S. D. Tagblatt“ de acolo publică o dare de seamă foarte elogioasă, zicând între altele: „Piese favorite ale dlui Popovici sunt baladele lui Löwe, pe cari le interpretează așa zicând jucându-se, cu efectul declamatoric cel mai desevărsit și cu un talent distins... „Dna Dima a fermecat publicul prin școala aleasă, concepția intimă și profundă și prin vocea ei caldă și grăitoare la inimă; intonațiunea curată ca sunetul clopotului, pianurile delicate și exprimarea explicită fac toată onoarea școlii ce a urmat-o în Lipsa...“ Acompaniamentul dlui Dima s'a potrivit în mod convenit soliștilor, trădând pe escelentul maestru“. Despre cântecele românești ale programei serie astfel: Balada „Groza“ a dlui Dima e plină de efecte dramatice, de asemenea au și cântecele populare românești, din care au fost cele mai multe repetate, o valoare înaltă muzicală. Din „Mândruța de de-

mult“, „Mugur mugurel“ și „Știi tu mândro“, transpiră cele mai giogașe accente ale sufletului popoului“.

Concert în S. Sebeș. Reuniunea meseriașilor și comercianților din Sebeș „Andreișana“ aranjează concert astăzi vineri 23 aprilie (6 mai) în pavilionul da vară de la otel „Central“. Programa: 1. *a*, „Inimă de român“ cor mixt de Porumbescu. *b*, „Lună ori soare“ de Speranță, declamată de P. Besue. 2. *a*, „Sub fereastra mândrei mele“ cor mixt de * * *b*, „Hei leliță din cel sat“ cor mixt de G. Dima. 3. *a*, „Ispita“ de G. Coșbuc, declamată de A. Oltean. *b*, „Țiganul norocos“ de T. Speranța, declamată de I. Coacăză. 4. „Resunetul Ardealului“ cor mixt de I. Vidu. 5. „Dusmancele“ de G. Coșbuc, declamată de L. Santeiu. 6. „Pe crengi de soc“ cor mixt de Kirchner. 7. „Țiganul la târg“ dialog de E. Suciș, predat de I. Coacăză și D. David. 8. *a*, Nu-mi place, *b*, Îmi place, cor mixt de I. Vidu. — După concert dans.

Concert în Blaj. Cetim în „Voința“ din Bistrița, că dl Iacob Mureșan, profesor de muzică, va da în luna lui novembre un mare concert la Blaj. Dsa și-a format de pe acum pentru acest scop un cor compus din domni și dame din societatea din Blaj și din mai mulți teologi. Se va cânta între altele o baladă a dlui Iacob Mureșan „Herculeanu“. Sunt cunoscute succesele de până acum ale dlui Iacob Mureșan în această direcție și nu ne îndoiim, că și concertul din novembre îi va aduce un mare succes.

Reprezentăție teatrală în Blaj. Reuniunea meseriașilor din Blaj va aranja la 9 mai n. reprezentațiune teatrală. Se vor juca piesele: „Vacanții“ comedie într'un act de Maria Baiulescu și „Seara măței“ operetă într'un act de V. Alecsandri; muzica de I. Mureșanu. Reprezentațiunea teatrală se va da în sala otelului „Univers“. După teatru, dans.

Concert în Mediaș. Inteligența română din Mediaș aranjează astăzi vineri, 6 mai n., Sf. George, concert cu concursul unui grup de teologi din Sibiu. Se vor cânta coruri de Kirchner, Vidu, N. Popovici, Flechtenmacher, Vorobchievici și Dima.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Sinod în Blaj. La 10 mai se va întruni în Blaj sinodul arhidiecesei unite de la Alba-Iulia și Făgăraș. Sinodul, compus numai din preoți, e convocat de În. Pr. SSa arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihályi de Apsa, pentru ca să discute modalitatea și calea cea mai bună privitoare la dotațiunea clerului seu.

Consistoriul plenar gr. or. din Sibiu, precum aflăm din „Telegraful Român“ în ședința sa din 12/25 aprilie a decretat: *a*, să se angajeze firma Zeiser și Kobiger din Viena cu facerea candelabrelor pentru catedrala din Sibiu; *b*, pentru lucrările de sculptură a admis o concurență restrinsă între frații Busuioc, Bobic, Petruț, Pășlea, Elges și Heine, cari după părerea juriului au prezentat schițe mai corespunzătoare; *c*, pentru pictură a decis, să invite pe profesorul Octavian Smigelski, ca să facă pe lemn de teiu o piesă pentru iconostas, și pe cupolă în interiorul bisericii în mărime naturală o schiță, și fiind aceste ezaminate din nou de juriu — și aflate

corespunzătoare — să se incheie contractul cu profesorul Smigelski, de-ocamdată numai pentru pictarea iconostasului și a cupolei.

Renta școlilor române din Brașov. Cetim în „Gazeta Transilvaniei“ că știrea dată de „Tribuna“ din Arad și reprodusă și de noi în nr. trecut, că guvernul unguresc ar fi refuzat să pună la dispoziția Eforiei școlare din Brașov renta plătită de statul român bisericii Sf. Nicolae, nu este exactă. Plata rentei nu a fost refuzată de guvernul din Budapesta, ci pe anul trecut 1903 s'a tot trăgănat până acum. Dar zilele aceste s'a dat mandatul de plată pentru anul trecut și curent. „Telegraful Român“ desmițând știrea lansată, constată, că guvernul ungar a aflat socotelile rentei în cea mai bună regulă, și renta n'a denegat-o; dar în legătură cu socotelile rentei mai înaintându-i-se și socotelile fundațiunii Barac, care fundațiune are aceeași mențiune ca și renta, s'au aflat și acestea în toată regula, excepționându-se din partea guvernului ungar numai două împrejurări, anume una, că s'ar fi capitalizat mai mult decât dispune fundatorul prin testament, și alta, că o parte a capitalului acestei fundațiuni s'ar fi investit în valori de ale statelor străine, în loc de a se investi în valori de ale statului ungar.

Promoțiune. Dl *Ioan Suciu* din Selagiu a fost promovat zilele trecute, doctor în științele juridice la universitatea din Cluj.

CE ENOU?

Hymen. Dl *Ioan Dan* notar în Berliște, comitatul Caraș-Severin, s'a cununat cu dsoara *Eugenia Grenian* în Vârșeț.

Monument lui George Barițiu. Familia fericitului George Barițiu a ridicat, (căci națiunea a uitat să-și facă datoria,) un monument la mormântul marelui bărbat, înmormântat în cimitirul gr. cat. din Sibliu. Sfințirea acestui monument se va face astăzi la St. George, cu festivitate ce se cuvine ilustrului defunct. Academia Română, suprema instituțiune culturală a noastră, a ținut să fie și ea reprezentată la acest act solemn, sevârșit în onoarea fostului ei președinte și a rugat pe membrii ei dnii dr. At. M. Marienescu și Gr. G. Tocilescu să asiste, depunând o cunună pe mormânt și primul să pronunțe un discurs în numele Academiei. Asemenea și comitetul Asociațiunii a luat hotărârea să ia parte în corpore, căci Barițiu a fost și la Asociațiune președinte. Despre aceasta solenitate înălțătoare vom da raport în nr. viitor.

Distincțiune bine meritată. Dl dr. *Iuliu Pușcariu*, judecător la tribunalul regesc din Budapesta, a fost distins de Maj. Sa cu titlul și caracterul de judecător la tabla regească.

Societatea de lectură Petru Maior a tinerimei române din Budapesta, precum ne spune Raportul publicat pe anul administrativ 1902—1903, a avut în acel an 40 de membri și anume 25 studenți în drept, 15 în filosofie, 5 în medicină și 5 la tehnică. Biblioteca s'a înmulțit frumos. În cabinetul de lectură au intrat 37 foi și reviste. Societatea a avut o orchestră și un cor. Averea, la finea lui septembrie 1903, s'a urcat la 14.188 cor. 51 fileri.

Nou avocat român. Dl dr. *George Macelar* a deschis cancelaria sa în Mercurea.

Medic român la Băile Herculane. Dl dr. A. M. Pop a început în 1 maiu practica medicală în Băile Herculane, otel Ștefania.

Au murit: *Livia Nowotny n. Popu*, soție de căpitan ces. și reg., în Arad, în 1 maiu, în etate de 37 ani; — *Ștefan Pop* fost protopop al Ardușadului și paroc în Buzești și Sirbi, la 17 aprilie, în etate de 82 ani.

DIN LUME.

Amazoane rusești. Un ziar din Petersburg anunță acum câteva zile că mai multe dame au adresat o petițiune ministrului de războiu, generalul Sacharoff, în care cer permisiunea „de a forma un corp de două mii de amazoane“, care să ia parte la războiul în contra Japonezilor, adăogând că au pentru aceasta mijloacele necesare. Un corespondent englez din Moscova a avut un interview cu Maria Sapernikow, una dintre damele cari voesc să devină amazoane. Maria Sapernikow, care este blondă, mică și cu o purtare foarte amabilă, luă acest plan cu cea mai mare serioșitate. „Nu crezi dta, o întrebă corespondentul englez, că femeile sunt delicate ca să poată suportă strapățele unei campanii? — În multe cazuri aceasta este foarte adevărat, respunse ea, dar dta uiți că Japonezii sunt cea mai mare parte și mai slabi și mai mici decât femeile ruse, și că noi ne vom luptă cu Japonezi, iar nu cu oameni obișnuiți. „Multe femei ruse s'au luptat în războaiele în contra împăratului Napoleon I. Tărânea rusa de o putere mijlocie va putea să ridice fără multa dificultate o pareche de Japonezi. Aș putea să pieritez o duzină de astfel de femei de pe moșia tatălui meu. Pentru ce să nu fie încuviințată cererea noastră? Unele fete rusoaice sunt în stare să călătorească ca și cazacii și sunt escelente pușcace. „Eu înșel am însoțesc pe tatăl meu la vânătoarele de lup. Chiar acum o săptămână am împușcat trei lupi în o vânătoare organizată într'o după amiază la Iegorovsk (un sat lângă Moscova). — Pentru ce nu te mulțumești ca să-ți servești patria ca infirmieră în societatea „Crucea roșie“? o întrebă corespondentul. — Eu nu sunt Englezoaică, respunse dsoara Maria Sapernikow, ce, am o astfel de înfățișare? în Rusia femeia este egală cu bărbatul. Femeile ocupă în diferite gubernii funcțiuni bine plătite: în Rusia există mai multe femei doctorese în medicină decât în toate țările Europei luate la un loc. Suntem, după cum am spus, egale cu bărbatii.

Perucile secrete. Din Londra se scrie: „Când o femeie poartă perucă, trebuie să aibă cunoștință soțul ei despre aceasta“ așa declară deunăzi judecătorul Bacon în sala judecătoriei din Bloomsburg. Doamna rise. De asemenea și soțul ei, și seara când această sentință fu citită în ziare, toți frizerii ridicară din umeri, gândindu-se că probabil judecătorul n'are nici o idee despre felul cum poartă femeile părul. „Zece femei din douespzece care ne vizitează au părul fals“, zicea un frizer din Brandstreet și sunt sigur că soții lor n'au idee despre aceasta. Perucile sunt astăzi așa de bine făcute, încât nici o femeie nu poate spune cu siguranță despre o alta că posedă părul fals sau nu. În cele mai multe cazuri puteți să credeți, atunci când vedeți o femeie cu părul frumos frizat, că el e fals. O femeie cocchetă

posedă o serie de peruci; una pentru toaleta de dimineață, alta pentru seara, și o alta foarte simplă ee și-o pune când se culcă. Afară de asta din fiecare perucă trebuie să aibă câte două exemplare, ca, atunci când trimite una la reparat, să aibă cu ce o înlocui“.

Floarea favorită a împăratului Wilhelm. Suveranul Germaniei iubește mult garoafele de culoare roșie închisă, cari sunt de două specii și poartă celebrele nume „Principele Bismark“ și „Carnot“. Specia dintii își trage origina din Stuttgart, iar cea de a doua din Nancy (Franța). Cu ocazia serbărilor familiare împăratul Wilhelm primește de la soția sa câte un splendid buchet de garoafe roșii. În aceste zile de serbătoare și persoanele din anturagiul împăratului poartă la butonieră garoafe roșii. Principele Henric de Prusia, fratele împăratului Wilhelm, i-a adus acestuia din America niște garoafe de toată frumusețea, pe cari le-a primit când a vizitat principalele orașe ale Statelor-Unite.

Călinđerul săptămânei.

Dum. Samarinei v. 4 Ev. Inv. 7; Ev. lit. Ioan c. 4, st. 5-42

Ziua sept.	Călinđerul vechiu	Călinđer nou
Duminecă 25	(†) Ap. Ev. Marcu	8 Michail
Luni 26	M. Vasiliu	9 Greg. Nasiam
Martți 27	*M Simeon	10 Isidor
Mercuri 28	Ss. 9 Mart.	11 Agatimber
Joi 29	Ap. Iason	12 (†) <i>Inălt. Dni</i>
Vineri 30	Ap. Iacob f. s. l.	13 Servație
Sămbătă 1	Pr. Ieremia	14 Bonifaciu

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 14/296b).

BUMBERA IMRE

croitor civil și preoțesc

Oradea-mare, noul Bazar,
de cătră teatru.

Am onoare a face cunoscut onorab. public și Rds. preoțimi, că am în magazin stofele cele mai noue și de calitatea cea mai bună, din cari gătesc haine de croiul cel mai modern și mai elegant.

În deosebi atrag atențiunea Rds. preoțimii asupra stofelor pe cari le țin numai pentru Rds. preoțime. Gătesc reverenzi, cimade și tot felul de vestminte preoțești atât pentru preoții gr. cat. cât și pentru cei greco-orientali.

Cerând sprijinul Rds. preoțimii, accentuez că principiul meu este: lucrul bun și prețul moderat, de la care nici odată nu me voi abate.

Recomandându-mă on. public, rog să fiu onorat cu comande cât de multe.

Cu stimă înaltă

Bumbera Imre

(1-10)

croitor civil și preoțesc.

! DEOSEBIT NOROC LA TÖRÖK! Neîntrecut

este norocul, care a favorizat Principala noastră colectură. În timp scurt am plătit onorațiilor noștri cumpărători ca câștiguri mai bine de 15 milioane coroane; numai în timpul din urmă

cele mai mari trei câștiguri și anume:

premiile mari de **605.000** coroane 57086
cu nr. **100.000** „ 74366
90.000 „ 109780

și afară de aceste multe alte câștiguri mari.

Deci recomandăm a participa la loteria de clase, care are cele mai mari șanse de câștiguri în toată lumea. În a 14 a loterie de clase din

110.000 losuri se sortesc **55.000**

cu câștiguri de bani, în total în enorma sumă de

14 milioane 459.000 coroane

Câștigul principal în cazul cel mai norocos:

1.000.000 coroane.

Special un premiu cu 600.000, un câștig a 400.000, 1 a 200.000, 2 a 100.000, 1 a 90.000, 2 a 80.000, 1 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 1 a 40.000, 5 a 30.000, 3 a 20.000, 8 a 15.000, 36 a 10.000 și încă multe altele; la oialta 55.000 câștiguri și premii în valoare de 14.459.000 coroane.

Prețul losului original pentru clasa I face conform planului:

Pentru o optime $(\frac{1}{8})$ fl. —.75 sau coroane 1.50

„ „ pătrime $(\frac{1}{4})$ „ 1.50 „ „ 3.—

„ „ jumătate $(\frac{1}{2})$ „ 3.— „ „ 6.—

„ „ un întreg $(\frac{1}{1})$ „ 6.— „ „ 12.—

și se trimite pe lângă rambursă sau achitarea înainte a prețului. Planuri oficiale gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite până în

17 maiu an. c.

cu încredere și direct la adresa noastră, căci tragerea clasei I se va face la 17 și 18 maiu.

A. Török & Co.

Cea mai mare vânzare în detail din Ungaria pentru loterie de clase.

Budapesta. Secțiunile loteriei de clase ale colecturii noastre principale sunt: Centrala: **Theresienring 46/a.** 1. Sucursală: **Waltzerring 4.** 2. Sucursală: **Museumring 11.** 3. Sucursală: **Elisabethring 54.**

Dni Török & Co., Budapesta. (4-5)

Scrisoare de comandă (de tăiat)

Ve rog să-mi trimiteți _____ los original clasa I a loteriei ung. reg. priv. de clase, dimpreună cu un plan oficial.

Suma în coroane _____ (a se încasa prin rambursă) Rog a

șterge ce nu convine.

Adresa precisă _____